

Haberler > Yazarlar > Murat Yetkin > 15 Temmuz'un ilk tahlil raporu

Murat Yetkin

15 Temmuz'un ilk tahlil raporu

19 Ağustos 2016

15 Temmuz kanlı darbe girişiminin travması hafifledikçe Türkiye'nin nasıl bir uçurumun eşiğinden döndüğü daha çok ortaya çıkıyor: Bunu en çok bir iç savaş ihtimaliyle tanımlamak mümkün.

Ama 15 Temmuz tablosunda aslında ne olduğunu anlamadan tekrarlanmaması için sağlıklı dersler çıkarmak lazım.

Anlamak içinse ayrıntılı tahliller yapmak, tıpkı ağır bir kazadan kurtulan yaralının nasıl her yanına bakılıyorsa, o titizlikle bakmak gerekiyor.

Daha çok yapılacaktır ama işte size ölümden dönen kazazedenin **ilk 15 Temmuz tahlil raporu**.

15 Temmuz'da 3 ana unsurdan söz etmek mümkün:

1- **◆Sızmanın derinliği,**

2- **◆Darbenin şiddeti,**

3- **◆Direnişin yaygınlığı.**

Hemen ayrıntılara girebiliriz.

1- **◆Sızmanın derinliği:** Sadece hükümet değil, muhalefet de, A&G araştırmasına göre toplumun yüzde 88'i de bu darbenin arkasında Fethullah Gülen'in bulunduğu inaniyor. Bu inanç kendi başına bir kanıt sayılmaz elbette. Ama somut veriler de var. Örneğin Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar'ın kaçırılması ardından Akıncı üssündeki tuğgeneral tarafından "kanaat önderleri" Gülen ile telefonla görüştürülmek istendiği yolunda ifadesi var. Örnek sayısını artırmayacağım, isteyen Google ile bulabilir yüzlercesini. 1970'lerde sözde "ılımlı İslam" teşvikiyle yola çıkan Gülen ve ekibinin 1980'lerde Turgut Özel döneminden başlayarak sadece askeri liseler yoluyla orduya değil, milli eğitime, adalete ve polise eleman yerleştirmeye başladığı anlaşılıyor. Bu elemanların kademelerde yükselerek korunması sadece Süleyman Demirel'den Bülent Ecevit'e, Tansu Çiller'den Tayyip Erdoğan'a dek her dönem siyasi koruma bulmalarıyla sınırlı kalmamış. Kendilerini sağlama almaya çalışmışlar. Bu nedenle girdikleri her kurumda adli müşavirlik, personel dairesi ve teftiş kurulu gibi kendi elemanlarının yükselmesine, rakiplerinin ise tasfiyesine imkân verecek kurumlara ağırlık vermişler. En az sızmanın olduğu kurumlardan Dışişleri'nde bile personel dairesinde açık verildiği anlaşılıyor. Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan ve AK Parti'nin Gülen Cemaati ile yolları ayırıp "Fethullahçı Terör Örgütü (FETÖ)" olarak anmaya başladıkları 2012-2013 sonrasına dek devlet içinde

F-Tipi yapılanmadan söz edenler dahi sızmanın bu kadar derinlere inmiş olduğunu 15 Temmuz'da dehşet içinde görmeye başladı.

2- **◆Darbenin şiddeti:** Türkiye maalesef daha önce üç askeri darbe gördü. 1960 darbesi ardından başbakan Adnan Menderes, dışişleri bakanı Fatin Rüştü Zorlu ve Meclis Başkanı Hasan Polatkan'ın idamının travmasını yaşadı. 1971 darbesi ardından Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idamlarına şahit olundu. 1980 sonrası 50 idam ve gözaltında işkence altında onlarca ölümün dehşeti söz konusuydu. Karşılaştırmak için asla değil, hepsi kötü ama üç askeri darbeye de sivil halk üzerine ateş açmadı darbeci askerler. 15 Temmuz'u 16 Temmuz'a bağlayan gece ise açtılar. Darbeci subayların sivil halka ateş açmayı reddeden kendi emrindeki askeri öldürdüğüne şahit olundu. Türk ordusu binbaşısı, yerde can çekişen astsubayın nabzını kontrol edip kafasına kurşun sıktı; savaşta düşmana yapılmayacak vahşettir. Eli kolu bağlı tutulan polis müdürünü başından kurşunladı bir başka darbeci; savaşta düşmana yapılmayacak harekettir. İçinde milletvekilleri çalışırken Meclis binasını bombaladı el koydukları F-16 uçaklarıyla darbeciler, cumhurbaşkanlığını bombaladılar, cumhurbaşkanlığı etrafında biriken sivil halka bomba attılar. Ne tür bir öfke ve hınç birikiminin açığa çıktığını belki politik psikolojiyle uğraşanlar daha iyi açıklayabilir. Daha fazla ayrıntıya gerek yok, meram anlaşıldı: Darbecilerin amaçlarına ulaşmak üzere uyguladığı şiddetin yaygınlığı halkı hem dehşete düşürdü, hem çileden çıkardı. Bunun travması hâlâ devam ediyor hepimiz üzerinde şu ya da bu oranda ve daha bir süre de edeceğe benziyor.

3- **◆Direnişin yaygınlığı:** Darbecilerin şiddetine halktan beklenmedik yaygınlıkta bir direniş yükseldi. Bunun çarpıcı örneğini isteyenler sosyal medyada bulabilir: Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın CNN Türk aracılığıyla halkı direnişe çağırdığını duyduğu zaman, belli ki darbenin hedefine ulaşmasını bekleyen bir Gülenci "Olamaz, bu halk G-3 (tüfeği) karşısında durmayı değil, yere yatmayı bilmez" diyordu hayal kırıklığı içinde. Erdoğan'ın çağrısı öncesinde de sokağa çıkanlar görülüyordu, ama çağrı sonrası insanlar sokağa adeta aktılar. Tankın üzerine çıkma örneği bir laf olmaktan çıktı, vücut buldu. Bunda siyasi partilerin daha girişimi duyar duymaz "amasız, fakatsız" tepki vermeleri de etkili oldu. Evet, daha çok AK Partiden, ama her partiden insanlar... Bu durumu AK Parti İstanbul İl Başkanı daha sonra Haliç kenarında içen insanların ellerinde içki şişeleriyle darbeci askerlerin karşısına dikildiğinden duyduğu hayreti anlatarak tanımladı. Meclis bombalar altındayken, başka hiçbir konuda birleşemeyen vekiller oradan ayrılmadı, hatta o anda orada olmayanlar da geldi, birlikte çalıştılar. 15 Temmuz öncesinde zirve yapan siyasi gerilim hızla düştü. 7 Ağustos'ta İstanbul, Yenikapı'da üç parti liderinin de konuştuğu mitinge 3 milyon kişi katıldı. Darbecilerin belki de hiç hesaba katmadıkları şeyin darbe girişimine bu yaygınlıkta bir direnişin sergileyeceği oldu.

Bu anlayış havası ne kadar devam eder? Bu hava Türkiye'deki demokrasinin kalitesini yükseltme yönünde bir sonuç doğurur mu? Bunlar henüz yanıtını bulamamış, belki cevaplanmak için çok erken sorular.

Ancak bir daha bu tabloyla karşılaşmamak için en azından bu üç unsurun dikkate alınarak ders çıkarmaya çalışmakta fayda var.

HER YERDE HÜRRİYET

DİĞER KANALLAR

[Facebook](#)

[Twitter](#)

[RSS](#)

[Kişisel Verilerin Korunması](#)

[Hürriyet Kurumsal](#)

[Bize Ulaşın](#)

Hürriyet
com.tr

© Copyright 2022 Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş